

KA ELELE HAWAII.

Buke 9.

HONOLULU, OAHU, JUNE 17, 1854.

Pepa 8.

E KANIKAU ALOHA NO KAMAUNAKULA KE-
KAHI KAIKAMAHINE I ALOHA NUHA I MAKE
AKU NEI.

Aloha nui oe e Kamaunakula,
Ka iwi o ka pua rose i pakuia maluna o ka
pua Oliva,

Ke daimana alohi i ke kula o Pahale,
Hele aku la oe i ke ala hoi ole mai,
Noho kou mau makua u i kou aloha,

Aloha ana oe la—e,
Haki kaikoo ka manawa,
Nakulu owa ka loko,

Heleli holo ka pua o ka waimaka,
Ke kulu wale no ia a hiki i ka leihala,
Hala aku la oe he hikimua,

Koe iho nei makou he mau ukali,
A huna like kakou i o ia nei,
A noho pu ma ka nabele o Waiola,

Ola ka manu nui i ka wai o Waipubia,
Kau no ke ano a ke kiowao,
He u he aloha ia oe la—e,

Aloha nui oe e Kamaunakula,
Kou kaikamahine aloha nui,
He nui oe no ou mau kani,

He lei a-i oe na ou mau makua,
Makua ke aloha ua nui i ke kino,
Ke hoomalule nei i na aulele o ka Pauwai,

He u he aloha ia oe la—e,
Aloha mai ka hoi he kaikamahine,
Honi hoomau i ke ala o ke kiele,

Ahi loko i ka buki o kou aloha,
Niniu i ka owe a ka wai kahe,
Kahe makawalu ke kai o Makaiwa,

Aiwaia oe he bekili poua i ka hewa,
Lewa nakolo i ke kulu aumoe,
Moe a hoolohe i ka leo o ka manu,

I ke kani kolilo mai i ka nabele aloha,
Aloha ka ua apuakea ke hehiku mai i ke kua
mokumoku o Heeia.

Aloha ka ua poihale o Kahaluu,
Ua luuluu au i ke aloha,
Aloha ana oe la—e,

Holopoupu ke kai o Hsena,
Olapa ka lau o ka lau o Maunahina,
Hina pakika palaha i ke one o Makila,

Kila houe iluna o Maunahi,
I huihi oe he pikimani i ke one o Nulele,
Lele huna i ka wai alohilo,

Nani na lehua lu lehua a ka manu,
Nani ke ahe malani o Puna i ka lai,
Lai Honolulu i luhua a ka manu,

Manu leo palile i ka pali o Kalaluu,
Lau makawalu na kuu i Honomaele,
Maetele wela i ke ano o Lanihuli,

Huli kua hui moe i ke kula o Nohili,
Hihewa i ka pua ula mae o ka nabele,
Hele kulani ko kino wailua i ke ano a ka ma-
kani,

Kani makehewa ka leo o ka manu i ke kula
a ka moae,
Ae te pulupulu ke kalukalu o ka Paa,

Paapaa ke koko o kailanohia i ka la o Ma-
kahuna,
Huna kapahili ke ulalo o ka manu i lalo o
Kaimaili,

Ili mai ana ia'u ka nani alohi Daimana o Waa-
hila,
Hilahlala lauahi i ke one o papaenaena,
Eneana okoko i ke ahi a Kalawekua,

Kua hewa pahohole i ka ili a ka ipohi,

Ahi loko huna i ke aloha,
Aloha ana oe la—e,
He halaila aloha no kou kaikamahine,

Aloha na keiki i hana i ke o ka Haku,
He haku oe he nui na kou manao,
Ke hoolole nei i na auneke a ke aloha,

Aloha ka liwi makaonana,
Ka manu hoololele i ka pua lehua o Mo-
kaulele,

Lele aku la oe me na cheu lani,
Me he nito la i ka maka o ka la,
Pau kou ike ana i ka nani pau wale o keia ao,

O ka nani pau ole o Inia kau e ike la,
Komo aku la oe i ka Pasenoka o ka poe
pono.

I ko ka lani Ierusalem,
O ke kulanakauhale hoano ia o ke Akua,
I hoonaniia i ka nani o ke Keikihipa,

I ke aku la oe ina luna anela Hemolele,
A me ko lakou mau puhi ali a pau,
Hoonani pu me na anela Hemolele ma ka
lani,

Ma ka lani e ola ai ka poe pono,
Ma kou Hoola i Ponii e maha ai kou mau
makua nei. John. MAKAREHAU.

Heeia, Koolapoko, Oahu, June 2, 1854.

KA AOAO PULE ILOKO O NA KULA.

Ina i malama ke aupuni i mau kula kaawale
no ka poe hoolole poe, a me ka poe Katolika, a
me na Moremona, lehulehu na kula liuli, a nui
hoi ka hilo no na hale kula, a me na kumua;
nolaila, ua lai aku ke Kuhina Aopapala i ko
na manao imua o ka Aholelo, e hui aku, nui
mai, ka poe hoolole poe, Katolika, Moremona,
a pau iloko o ke kula hoolohi, ma kahi e noho
pu ana; a o ka pule, a me ke ao ana ma na
mea pili i kela aoao pule, keia aoao pule, e
waho iloko o na kula hui; a eia ilalo nei ka
olelo na komite o na Luna Makamaina no
keia mea; ua like pu ke ano nui me ko ke Ku-
hina. E pono e heluhelu keia olelo malalo me
ka noonoo nui; ua patia ma ka Nu Hou.

Olelo Hoike.

Ke noi aku nei ke Komite no ke Aopapala,
penei, no ka hoopii ana o kekahi poe kanaka o
Honolulu, a me na kanaka e ae, e noi mai ana
i ka Aholelo, aole e pono ke ae aku i ka manao,
i hoopukaia iloko o ka Hoike makahiki o ke
Kuhina Aopapala, ma ke ano, "e pono ke
hooponopono i na kula uku ole, e like me na
palena o ka aina, mamuli o ke Kanawai; e
like ka nui, e pono ai i ke ao ana i na kamali
a pau loa, ma na kumu naauao, me ka manao ole
i kela a i keia aoao, o na aoao pule a pau."

Aole i hemahema ke Kuhina e pono ai ka
Aholelo ke hoopono i kona hooponopono ana
na kula, e like me ka manao hoopuka, i kakaia
maluna.

Ma ke Kanawai elua o Kamehameha Apa-
na IV. Mokuna 3. Panku 2, ua kania ka olelo.

"Na ke Kuhina no ke Aopapala e hoike mai
i ka Moi, imua o ka Ahakukakuka malu i ke
kanaka kupono i Kahukula no kela Apana keia
Apana i oleloia maluna ma ka pauku akahi; a
na ke Alii e haawi ia lakou i palapala hoolilo. E
hiki no i kela kahua keia kahua, me ke ao aku a
ke Kuhina, ke hoonoohi i mau luna hou aku
malalo o lakou no kela wahi keia wahi kupono i
ke kula. Na na kahua me ke ae a ke Kuhina

no ke Aopapala, e maele i na Apana e like
me ko lakou ike ana he pono; ina maele ma
na mokuna maoli o ka aina, oia, a ina maele
ano e, ma no e like me ko lakou ike ana he
pono. Aka i ka maele liuli ana, a me ka hoopono-
pono ana i na wahi liuli iloko o na Apana
nui, a me ka hooloholo ana i na luna malalo,
ina aole he mea e pau hewa ai ka waiwai, e
manao nui ke Kuhina no ke Aopapala i ka
makemake, a me ka manao ana, a me ka oluolu
o ka nui o na makua, a me na makua hanai,
a me na kahua o na keiki i kupono i ke kula.
Nolaila, pono i ua Kuhina la e lawe a e noonoo
i na palapala nonoi i palapalaia mai ai ia ia mai-
loko mai o na Kahukula."

A e like me ka olelo a ke Kanawai maluna,
hoonohonoho ke Kuhina Aopapala i na kula
ma ke ano o ka noho ana i keia wa, e ae ana i
na aoao pule elua, o na Katolika a me na kua
Pope, i kula kanawale no lakou ke loa na hau-
mana he 15, ma ka akaokoa ana.

E like hoi me kela Kanawai, ke hoopuka nei
ke Kuhina i kona manao e hana hou i ka hoono-
hono ana, ma ke ano e o ka ae ana i kula ka-
awele no kela a no keia o na aoao pule, ma ke
ano hoi e pili ana i na maelelihi o na Apana,
e like me ka okioki pono ana o ka aina, a e
hoonohonoho i na kula ma ke ano hui, aole ko-
mo malaila ka olelo iki e ao ana, ma na mea e
mokuahana ai, i na aoao pule.

Ina he mau no keia Kanawai, aole kuleana o
ka Aholelo e hiki ai ke kakaia aku i ke Kuhina
ma kana hana ana a like me ke Kanawai.

Eia hoi ka ninau, e pane aku ai. E pono anei
ke hooloolu ke kanawai? E pono anei i ka Aholelo
ke hooloholo i kanawai hou, e koi ana i ke
Kuhina, e hoomau loa i kela ano o ka hoono-
hono ana i na kula, a e hoopahala ae i kela ano
o ka hana, a pili pono i na Moremona, a me na
aoao hou a pau ke kuu mai ma keia aina?

Ae manao nei ko oukou komite, aole. O ko
makou manao e pono ke waiho i ke Kuhina, ia
ia kekahi pono, o ka hoomau ana i ka hana ana
i na kula ma ke ano e noho nei o ka hoono-
hono ana: aka, e hoakaka pololei no hoi makou
i ko makou manao, aole e pono i na kanawai
ke ae aku i ka mokuauna aoao pule maloko
o na kula o ke aupuni, a i ke kokua aku nei
makou me ka malalo, ma ka manao, aole e aeia
keia mokuauna, ma keia hope aku, ke manaoia
he pono e hoonohonoho hou i na kula uku ole.

O ke kumu o ka hoonohonoho ana i na kula
o ke aupuni, oia ke ao ana i na konaka ma na
kumu e manao ai lakou ma ke Kumu Kanawai
e me na ka nawai o ka aina, e hoopii like i ko
lakou wahi, o ka hana aupuni, a i mea hoi e
holo loa ai ka hana o ko lakou ola ana. O ka
naauao o na kanaka ka mea e mau ai ka noho
ana o ke Aupuni malalo i ke kumu Kanawai.
Nolaila e pono ke auhau like ia lahukana a
pau, i mea kokua i ka hoonaauao ana, e like
loa hoi me ka auhau ana, i mea e pale aku ai
na enemi, me ka himakika. He oia aku ka pono
ke makau aku i ka naupou o ko kakou poe kana-
ka, mamua o ka lokoino mai o na malihini.

He pono na ke aupuni e kuhikuhi i ke ano
o ka hana ana maloko o na kula, aole nae e
pono ke hana i mea e pilikia ai ka Lunamano
o kekahi.

He pono hoi ke koi aku ke aupuni i ka hie